

CSALÁDI KAPCSOLATOK A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TAGJAI KÖZÖTT – ADATKIEGÉSZÍTÉS

FAMILY TIES AMONG MEMBERS OF THE HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES: SUPPLEMENTARY DATA

Bazsa György

DSc, professor emeritus, Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar Fizikai Kémiai Tanszék, Debrecen
bazsa@unideb.hu

A fenti címmel jelent meg a szerző tollából egy rövid tanulmány a folyóirat idei februári számában nyomtatott és internetes formában is.¹ Ehhez két nagyobb méretű táblázat tartozik, de azok a nyomtatott változatban nem, csak az internetes oldalon olvashatók.

A tanulmány ahhoz a könyvekben és folyóiratokban gyakran tárgyalt, néha a címekben, olykor csak érintőlegesen érintett kérdéshez kapcsolódik, hogy milyen értelemben és milyen mértékben játszhattak szerepet az akadémikussá válás folyamatában a különböző tárgyi, anyagi, intézményi, társadalmi körülmények mellett a szűkebb vagy tágabb családi kapcsolatok. Ehhez először össze kellett állítani az Akadémia eddigi tagjainak teljes névsorát, születési, felvételi és (ha már bekövetkezett) halálzási adatait. Ezt az írások első internetes melléklete tartalmazza. A februári számban két akadémikus neve véletlenül kétszer szerepelt. E korrekció figyelembevételével írhatjuk (és a táblázatban név szerint soroljuk), hogy az MTA-nak eddig összesen 3302 tagja volt, illetve van, beleértve minden tagsági kategóriát (levelező, rendes, külső, tiszteleti, korábban pártfogó, tanácskozó, igazgatósági tagok). Ez a névsor (is) „link” funkcióban tartalmazza a neveket, azaz egy kattintással elérhető egy olyan internetes oldal, amelyen bővebb információ található az adott személyről. (Ilyen – elsősorban a korábbi tagoknál – nem mindig található.)

Ebben a körben kerestük, és egy másik Excel-táblázatban rendeztük az elérhető családi kapcsolatokat. Itt már döntően a majd kétezer magyar akadémikusra kellett korlátoznunk a keresést és a rokonsági fok kiderítését, mert a külföldieknél erről csak szórványosan találtunk információt, s nem lett volna korrekt csak rész-

¹ Családi kapcsolatok a Magyar Tudományos Akadémia tagjai között. *Magyar Tudomány*, 2024. 185, 2, 260–265. DOI: 10.1556/2065.185.2024.2.9, <https://mersz.hu/magyar-tudomany-202402/>.

leges információkat közölni róluk. Elsődleges gondolati indítékként és meghatározó adatforrásként a Vizi E. Szilveszter akkori MTA-elnök kezdeményezésére megjelent *A Magyar Tudományos Akadémia tagjai 1825–2002* című kötet szolgált (szerzők: Markó László akadémikus, Burucs Kornélia, Balogh Margit, Hay Diana). Ebben következetesen (oda-vissza) fel vannak tüntetve azok a közvetlen családi/rokon kapcsolatok, amelyek – nyilván különböző mértékben – szerepet játszottak egy-egy akadémikus tudományos pályájának alakulásában. Igen gyakran szerepelnek rokon adatok, olykor családfák a személyes vagy család(történet)i, (ön)életrajzi internetes oldalakon.

További keresés, figyelés és olvasói észrevétel révén tudtunk meg még több, az előző írás mellékletében nem szereplő kapcsolatot. A tanulmányban már akkor jeleztük: számítunk arra, hogy továbbiakra is fény derül. Valóban ez történt, s a kiegészített másik táblázatban már az így tudomásunkra jutott családi kapcsolatok is szerepelnek, és 413 főt érintenek. Továbbra sem lehetünk abban bizonyosak, hogy ez abszolút hiánytalan kör, de úgy gondoljuk, hogy e néhány hónap során hozzájutottunk a reálisan várható kiegészítésekhez. Így reméljük, hogy a most közölt kép az elvárható mértékben teljes.

A tanulmányhoz és mellékleteihez nem érkezett olyan észrevétel, amely bármilyen szempontból kifogást emelt volna, ami az olvasottsági adatok alapján is megnyugtató. Továbbra is úgy véljük, nem indokolt messzemenő következtetéseket levonni az adatokból – azzal együtt sem, hogy a Czeizel Endre *Tudósok, gének, dilemmák* című könyvében kifejtett tehetség–talentum modellben az egyéni adottságok mellett a külső hatások között elsőként említi és értékeli a családot. Annyit megfogalmazunk: az a mostani adatokból látható arány, mely szerint a kb. kétezer hazai akadémikus kereken egyötöde között vannak közeli vagy távolabbi családi kapcsolatok, arra utal, hogy a családi indíttatás ebben a tudósi körben is hatással bír.

A javított, kiegészített listákat, méretük miatt a folyóirat internetes kiadásában közöljük. *Az MTA tagjai* és a *Családi kapcsolatok a Magyar Tudományos Akadémia tagjai között* című táblázatok javított, kiegészített változatai a *Magyar Tudomány 2024.* augusztusi számának internetes változatában [mersz.hu] érhetők el.